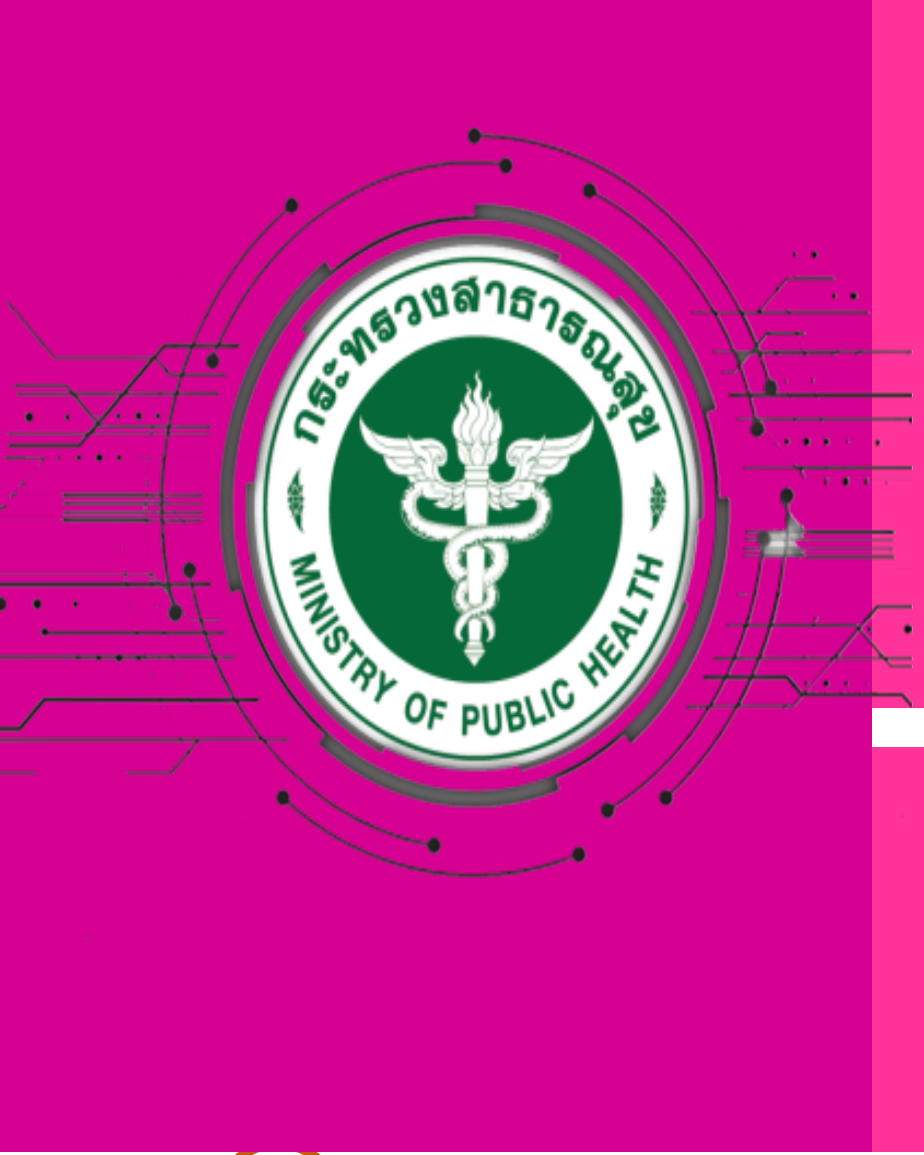




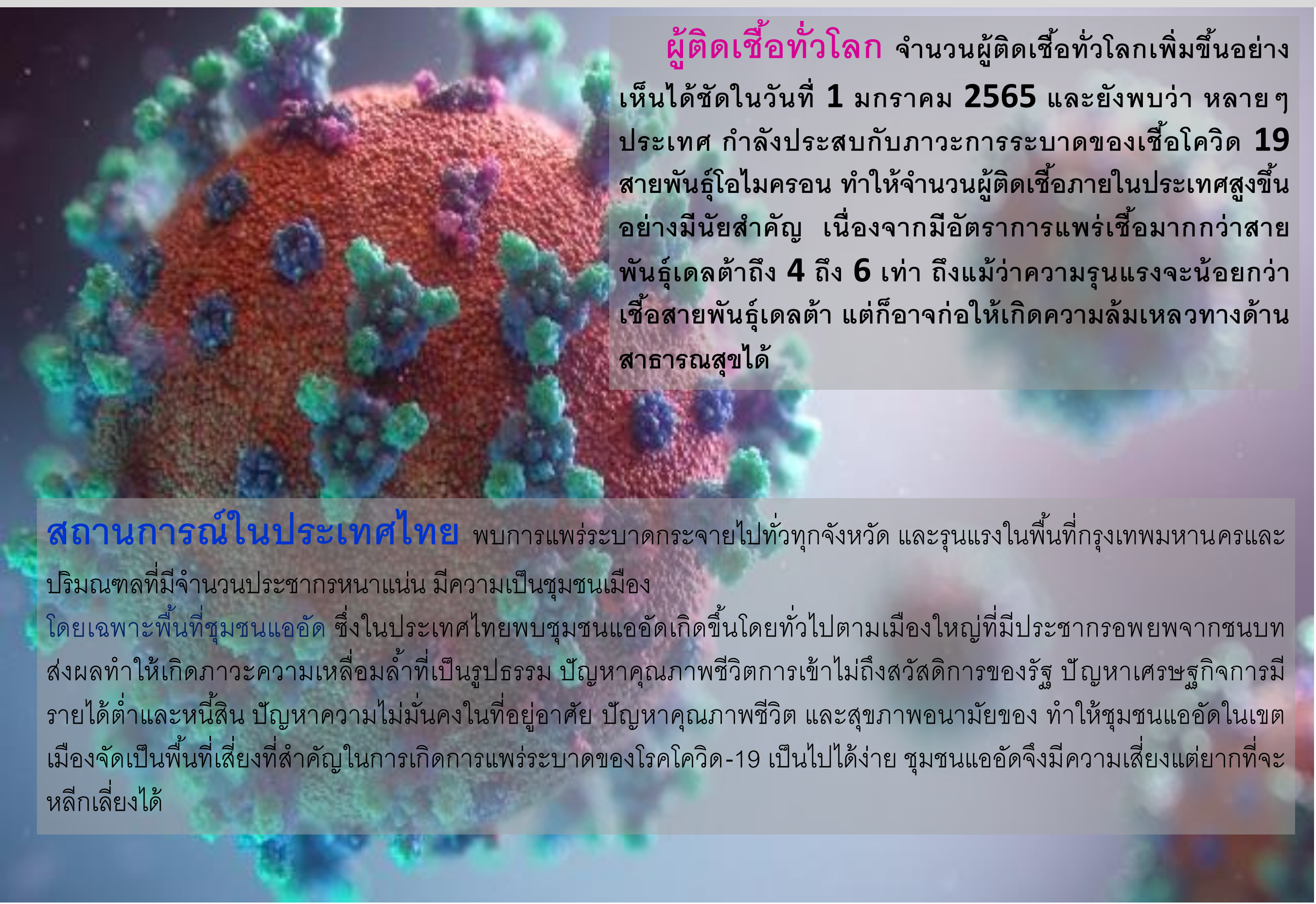
# ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประชาชนในชุมชนแออัด กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่ง เทศบาลนครขอนแก่น

Knowledge, attitude, and behavior on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) prevention and control among people in the slum: A case study of a community in Khon Kaen Municipality

ชื่อผู้วิจัย กานตกริตรา อามะเหียะ, เนตรชนก พันธุ์สระ, รัตนภรณ์ ยศศรี, อัจฉรี คงศิลา และณัฏฐญา ยะบึง

## บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19)



**ผู้ติดเชื้อทั่วโลก** จำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ชัดในวันที่ **1 มกราคม 2565** และยังพบว่า หลายๆ ประเทศ กำลังประสบกับภาวะการระบาดของเชื้อโควิด 19 สายพันธุ์โอไมครอน ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อภายในประเทศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากมีอัตราการแพร่เชื้อมากกว่าสายพันธุ์เดลต้าถึง **4 ถึง 6 เท่า** ถึงแม้ว่าความรุนแรงจะน้อยกว่าเชื้อสายพันธุ์เดลต้า แต่ก็อาจก่อให้เกิดความล้มเหลวทางด้านสาธารณสุขได้

### สถานการณ์ในประเทศไทย

พบการแพร่ระบาดกระจายไปทั่วทุกจังหวัด และรุนแรงในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีจำนวนประชากรหนาแน่น มีความเป็นชุมชนเมือง โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนแออัด ซึ่งในประเทศไทยพบชุมชนแออัดเกิดขึ้นโดยทั่วไปตามเมืองใหญ่ที่มีประชากรอพยพจากชนบท ส่งผลทำให้เกิดภาวะความแออัดซึ่งเป็นอุปสรรค ปัญหาคุณภาพชีวิตการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ปัญหาเศรษฐกิจการมีรายได้ต่ำและหนี้สิน ปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย ปัญหาคุณภาพชีวิต และสุขภาพอนามัยของ ทำให้ชุมชนแออัดในเขตเมืองจัดเป็นพื้นที่เสี่ยงที่สำคัญในการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นไปได้ง่าย ชุมชนแออัดจึงมีความเสี่ยงแต่ยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

ข้อมูลจากการสำรวจของการเคหะแห่งชาติ ปี 2562 เขตสุขภาพที่ 7 มีชุมชนแออัด จำนวน 28 ชุมชน 1,405 ครัวเรือน ประชากร 5,620 คนโดยจังหวัดขอนแก่นมีชุมชนแออัดมากที่สุด 23 ชุมชน 1,265 ครัวเรือน ประชากร 5,060 คน

- มีความเปราะบาง มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่แออัด
  - ไม่มีระบบการดูแลสุขภาพที่เข้มแข็ง
  - มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในชุมชน พบผู้ยืนยันติดเชื้อโควิด - 19 จำนวน 88 คน ข้อมูลระหว่างวันที่ 4 เม.ย. 64 - 31 ก.ค.65
- (ข้อมูลจากฝ่ายป้องกันและควบคุมโรค สำนักสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น)



## วัตถุประสงค์

- เพื่อประเมินความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนแออัด
- เพื่อศึกษาสถานการณ์และบริบทการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในพื้นที่ชุมชนแออัด

## วิธีการดำเนินการวิจัย

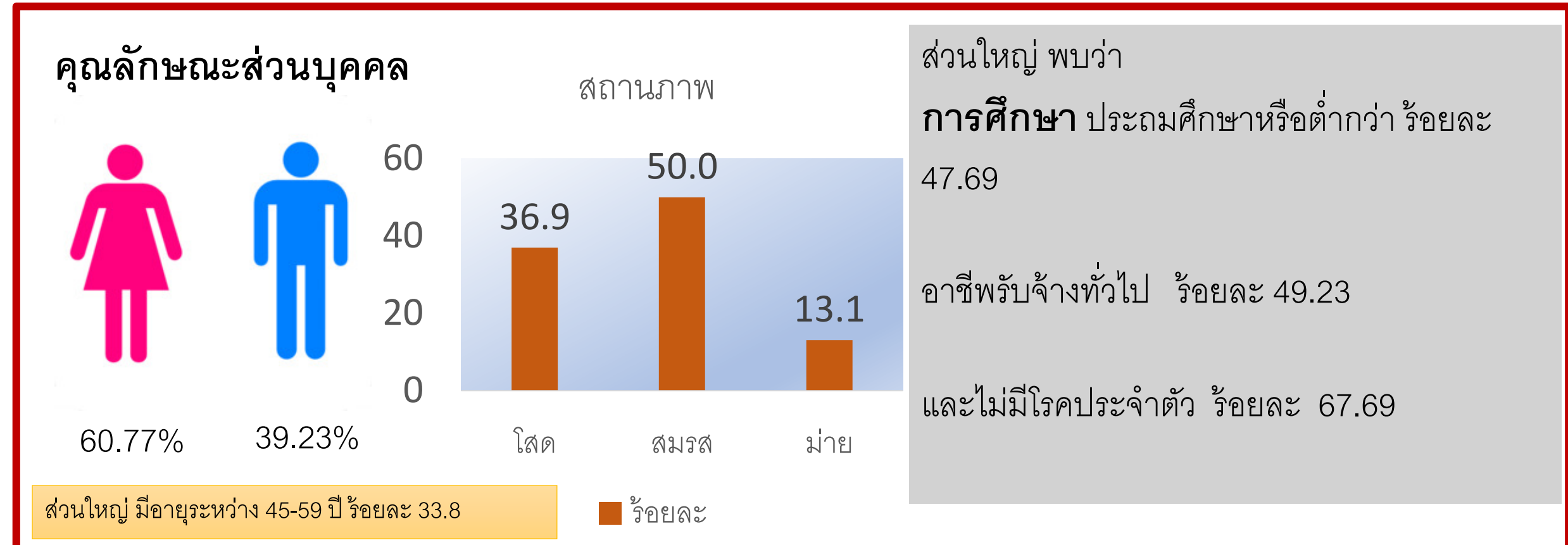
**รูปแบบของการศึกษา** เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research)

**ประชากร/การเลือกกลุ่มตัวอย่าง** ประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในชุมชนแออัดเทศบาล 1 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 120 คน

**วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ

**การวิเคราะห์ข้อมูล** โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## ผลการศึกษา



ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนแออัด สรุปผลดังนี้

มีความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับสูง (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 63.85 มีทัศนคติในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับเชิงบวกมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.87 มีพฤติกรรมด้านการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับ มีพฤติกรรมดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.28

การเข้าถึงบริการ การรักษา และสาธารณสุข

ส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนเข็มที่ 2 ร้อยละ 53.08 และไม่ได้รับวัคซีน ร้อยละ 21.54 ส่วนใหญ่มีการตรวจหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) กรณีพบเชื้อ พบว่าส่วนใหญ่ติดต่อสม. ร้อยละ ได้รับชุดตรวจหาเชื้อโควิด 19 (ATK) จากการตรวจคัดกรองเชิงรุกจากเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

## สรุปและอภิปรายผล

**ความรู้** ในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อยู่ในระดับสูง ผลมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารจากศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) ที่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารในทุกช่องทาง รวมถึงข้อมูลข่าวสารในชุมชนจากอสม. ผู้นำชุมชน หรือนโยบายระดับชาติจากกระทรวงสาธารณสุข

**ด้านทัศนคติ** การป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติด้านการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเชิงบวกมาก ข้อมูลสนับสนุนส่วนหนึ่งเกิดจากประเทศไทยมีเกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ มาตรการข้อสั่งการ ประกาศจังหวัด รวมถึงมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครอบคลุมทุกด้าน

**ด้านพฤติกรรม** การป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประชาชนอยู่ในระดับดี และพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติที่กระทรวงสาธารณสุขแนะนำให้ใช้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเน้นย้ำให้ประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยงปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T-T อย่างเคร่งครัด



การเข้าถึงบริการ การรักษา และสาธารณสุข

พบว่าร้อยละ 53.08 ประชาชนได้รับวัคซีนเข็มที่ 2 และไม่ได้รับวัคซีน ร้อยละ 21.54 และกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีการตรวจหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้รับชุดตรวจหาเชื้อโควิด 19 (ATK) จากการตรวจคัดกรองเชิงรุกจากเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

- จากข้อมูลผลการศึกษาลักษณะส่วนใหญ่ประชาชนมีความรู้ด้านการป้องกันควบคุมโรคค่อนข้างดีแต่มีบางประเด็นที่ยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องในประเด็นการใส่หน้ากากอนามัยช่วยป้องกันไวรัสโคโรนาได้ 100% การติดต่อของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาวะหลังการติดเชื้อ (Long Covid) ดังนั้นบุคลากรสาธารณสุขของเทศบาลนครและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสะท้อนข้อมูลดังกล่าวให้กับแกนนำชุมชนเพื่อเสริมความรู้และความเข้าใจให้ถูกต้องมากขึ้น
- บุคลากรสาธารณสุขและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและสื่อสารประชาสัมพันธ์ เน้นย้ำให้ประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยงปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T-T อย่างเคร่งครัด การเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่น ดำเนินชีวิตเป็นปกติบนพื้นฐาน New normal
- ศูนย์วิชาการควรร่วมกันจัดทำคู่มือหลักสูตรและพัฒนาทักษะแกนนำชุมชนเพื่อสร้างให้แกนนำมีความสามารถในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคในชุมชนเป็นแกนกลางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ที่ถูกต้องให้กับประชาชนในชุมชน
- ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องของเทศบาลนครขอนแก่น ควรให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนได้รับวัคซีนเข็มกระตุ้น เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในชุมชน ลดความรุนแรงหากเกิดการระบาด และป้องกันการพัฒนาไปสู่ภาวะอาการ Long Covid

**ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต**

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนแออัดในระยะของการก้าวสู่โรคประจำถิ่น

การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงด้านการวิจัย  
สำหรับการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพฯ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น